

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาการจัดการการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของภาคชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ในการสร้างความสำเร็จต่อการเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ของภาคชนบทและชุมชนเมืองจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

5.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ในการสร้างความสำเร็จต่อการเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ของภาคชนบทและชุมชนเมืองจังหวัดเชียงใหม่

5.1.1 การเรียนรู้ในการวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง

สำหรับตัวแทนของชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาจำนวน 10 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนกีดช้าง บ้านหลวง ส่วงบ้าน ลันตักหวาน บ้านกลาง ยุหว่า มะขุนหวาน ร้องวัวแดง ห้วยแก้ว และแม่เงิน ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพของตนเองในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จากการเข้าร่วมโครงการจัดการการเรียนรู้กับทีมวิจัย ในปีพ.ศ.2552 โดยทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาจะทำการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในการวิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของตนเองและชุมชน อันได้แก่ ศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการความรู้ความสามารถของตนเอง โดยนำเอาข้อมูลย้อนหลังจากผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการผนวกกับความคิดเห็นโดยการพูดคุย แลกเปลี่ยนร่วมกันกับชาวบ้านในชุมชน และเพื่อนร่วมงานเข้ามาพิจารณาพร้อมกับทีมวิจัย โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและจุดอ่อนที่ตนเองประสบและสมควรที่จะได้รับการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถทำให้ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาสามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพอันส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

5.1.2 การเสาะแสวงหาความรู้

การเสาะแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มเติมในสิ่งที่ตนเองขาด หรือมีข้อบกพร่อง โดยตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ การเข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้ร่วมกับทีมวิจัย ได้ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้เสาะแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ทั้งด้านความคิด ทักษะความรู้ความสามารถโดยผ่านการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับ ทรัพยากรมนุษย์ของชุมชนอื่น ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนการศึกษาดูงานชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การเข้ารับการอบรมด้านการบริหารจัดการร่วมกับทีมวิจัย เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านองค์กรของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนอื่น ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อที่จะ พัฒนาศักยภาพของตนเอง

5.1.3 การนำเอาความรู้ที่ได้รับไปทดลองใช้และปฏิบัติจริง

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้พัฒนาจิตความสามารถของ ตนเองจากการเข้าร่วมโครงการจัดการการเรียนรู้โดยนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้แบบมีส่วน ร่วมนำไปปฏิบัติจริง โดยดำเนินการผ่านศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนโดยปรับเปลี่ยน กระบวนการคิดที่เคยเดิมคิดแบบแยกส่วนให้มาบูรณาการหล่อหลอมเป็นคิดแบบองค์รวม คิดแบบ มีระบบและสร้างสรรค์ โดยพัฒนาความคิดความเชื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ไม่ได้เอาความคิดของตนเป็นใหญ่แต่คำนึงถึงความคิดของผู้อื่น เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมเพิ่ม มากขึ้น ขณะเดียวกันได้นำเอาความรู้ที่ได้รับจากการจัดการการเรียนรู้ โดยเฉพาะในส่วนของการ คิดตามและประเมินผลมาใช้ในการทำงานจริง ซึ่งทำให้ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของ การศึกษา ได้เรียนรู้ถึงปัญหาอุปสรรค ข้อบกพร่องที่ตนเองมีอยู่จากการนำเอาความรู้ไปปฏิบัติจริง อันนำมาซึ่งแนวทางในการวางแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

5.1.4 การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อต่อยอดการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้ทำการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการจัดการการเรียนรู้ร่วมกับทีมวิจัย เช่น ตัวแทนของทรัพยากรมนุษย์ ชุมชนกีดช้าง ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาต่อยอดการพัฒนาโดย Apply ความรู้เกี่ยวกับ การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น อากาศ ดินและน้ำที่ใช้ในการเพาะเห็ดมาใช้กับโครงการอนุรักษ์ ป่าของชุมชน โดยส่งเสริมให้คนในชุมชนปลูกเห็ดโดยนำความรู้ที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ด ในด้านการควบคุมอุณหภูมิความชื้น การเลือกพื้นที่ดิน การให้น้ำกับการเพาะเห็ดมา Apply ใช้ กับการปลูกเห็ด นอกจากนี้ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อต่อยอดการพัฒนาศักยภาพของตนเองยัง ปรากฏออกมาในรูปของการสร้างเครือข่ายและการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก แก่สมาชิกของ ชุมชน เช่น กรณีของชุมชนบ้านหลวง ตัวแทนของทรัพยากรมนุษย์ได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และได้พัฒนาความคิดโดยการฝึกวิทยากรกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลอื่นและ เครือข่ายในพื้นที่อื่น ซึ่งรูปแบบของการเรียนรู้ดังกล่าวได้ช่วยต่อยอดการพัฒนาศักยภาพของ ตนเอง ที่ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ได้ฝึกฝนและทำการเรียนรู้ตลอดในการที่จะพัฒนาความรู้ทักษะ

ความคิดของตนเองในการคิดค้นหาเทคนิควิธีการเพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง ให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและความต้องการของชุมชน หรือกรณีของชุมชนสัน ผักหวาน ได้ทำให้ตัวแทนทรัพยากรมนุษย์มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อต่อยอดการพัฒนา ศักยภาพของตนเอง โดยจากการเข้าร่วมโครงการจัดการการเรียนรู้ ได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในรูปของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น และนำเอาข้อมูลที่ได้แลกเปลี่ยนมาทำการ คิดวิเคราะห์ ทบทวน สังเคราะห์ และวางแผนร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะสั่งการ ขณะเดียวกันได้พยายามผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตผู้ตกป่าขึ้นดินเผาในชุมชน ได้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านการขึ้นการผลิตผู้ตกป่าขึ้นดินเผาที่แตกต่างกัน ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้เกิดการพัฒนาความคิดทักษะที่ แยกแยะเพิ่มมากขึ้น

5.2 องค์ความรู้ในการสร้างความสำเร็จต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนท้องถิ่น

จากการดำเนินโครงการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ต่อการ ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นตั้งแต่ปีพ.ศ.2551- พ.ศ.2553 สามารถสรุป องค์ความรู้ซึ่งประกอบไปด้วยเทคนิค วิธีการในการสร้างความสำเร็จต่อการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นได้ดังนี้

5.2.1 องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศักยภาพ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์เดิม

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกันระหว่างทีมวิจัยและทรัพยากร มนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่สร้างความสำเร็จในการพัฒนา ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์พบว่า ศักยภาพ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์เดิมของ บุคคลเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการที่จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีการเพิ่มศักยภาพภายหลังจากการ เรียนรู้เพราะจะทำให้ทรัพยากรมนุษย์สามารถคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ได้ด้วยตนเองอันเนื่องมาจาก มีความรู้หรือประสบการณ์เดิมอันนำไปสู่การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จาก ตัวอย่างของทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ทำให้มีแนวคิดที่กว้างไกล การดำเนินงานจะทำการมีระบบ ระเบียบและมีประสิทธิภาพเนื่องจากมีความสามารถในการนำเอาหลักของการบริหารจัดการมา ใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.2 เทคนิคในการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

จากการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของชุมชนท้องถิ่นจนสามารถคัดเลือกตัวแทนของทรัพยากรมนุษย์จากชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจำนวน 10 ชุมชน พบว่า การใช้เทคนิคในการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยผ่านการทำเวทีชาวบ้านเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ได้วิเคราะห์ศักยภาพสะท้อนปัญหาอุปสรรค ความสำเร็จ ความล้มเหลวในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทำในลักษณะให้กลุ่มเป้าหมายเปิดใจ เปิดความคิด ความต้องการที่แท้จริงของตน ได้ช่วยทำให้ทีมวิจัยและผู้เชี่ยวชาญสามารถช่วยในการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย ขณะเดียวกันการติดต่อสื่อสารที่ทำในรูปของการศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในด้านการเกษตร การท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มของชุมชนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับเปลี่ยนวิธีคิด ทักษะ และรูปแบบการทำงาน ตัวอย่าง

ตัวแทนของชุมชนต้นแบบหวาน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ได้ปรับเปลี่ยนความคิดจากเดิมที่คิดแต่ว่า ไม่สามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมหรือการดึงเอาคนในหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กันแบบห่างเหินเข้ามารวมตัวกันในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ ก็สามารถทำกิจกรรมที่สามารถดึงเอาคนในหมู่บ้านให้เข้ามาร่วมกันทำงานเพื่อเสริมสร้างความรักและความสามัคคีให้เกิดขึ้นได้ ขณะเดียวกันยังได้มีแผนในการพัฒนาต่อยอดการเสริมสร้างความรักและความสามัคคีโดยดึงเอาเด็กและเยาวชนเข้ามาร่วมในการทำงานโดยให้มาศึกษาเรียนรู้การทำตุ๊กตาและทำหลักสูตรบรรจุในการเรียนการสอนของโรงเรียนประจำชุมชน

หรือกรณีของชุมชนบ้านหลวง อ.แม่เมาะ ได้ใช้เทคนิคการติดต่อสื่อสารในการสร้างและเพิ่มศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาและคนในชุมชน โดยการต่อยอดของการพัฒนาการทำการเกษตรแบบพอเพียง ให้มีการติดต่อสื่อสาร โดยผ่านสื่อบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่คนมาศึกษาดูงาน วิธีดังกล่าวนี้ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาความคิดที่แตกฉานเนื่องจากได้ทำการแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ที่มาดูงาน มีการสืบเสาะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อที่จะทำให้ความรู้ความสามารถของตนมีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ขณะเดียวกันชุมชนกุดช้าง อ.แม่แตง ใช้เทคนิคการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ได้ทำให้นักกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งในด้านความคิด ทักษะ และสะท้อนออกมาในรูปของพฤติกรรม โดยองค์ความรู้ใหม่ในการต่อยอดการพัฒนาศักยภาพของ

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือการแก้ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าของชุมชน โดยการจัดทำโครงการอนุรักษ์ป่า คือการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทำการปลูกไม้ในครอบครัว นำผลผลิตที่ได้มารับประทานเองในครอบครัว ตลอดจนมาเป็นรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว มีการติดต่อสื่อสารกับเด็กและเยาวชนโดยการอบรมให้ความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปถ่ายทอดสอนให้กับเพื่อนหรือเยาวชนคนอื่น ทำให้เด็กมีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกัน ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางด้านความคิดที่จะต่อยอดการพัฒนาต่อไป

5.2.3 องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำของผู้นำและการคิดนอกกรอบ

การมีภาวะของการนำ และการคิดนอกกรอบเป็นสิ่งที่สร้างความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ กล่าวคือ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชน โดยพยายามหาแนวทางวิธีการที่จะพัฒนาชุมชน โดยใช้นโยบายเชิงรุกในการพัฒนาชุมชน โดยเข้าหาหรือและวางแผนร่วมกับชุมชนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ขณะเดียวกัน การใช้บุคลิกภาพที่มีอยู่ในการพัฒนาศักยภาพของตน ของการเป็นคนที่มีความกล้าหาญ กล่าวคือ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ช่วยนำและโน้มน้าวให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการคิดนอกกรอบของทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา เช่น กรณีของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนสง่าบ้าน ได้ดึงเอากลุ่มอาชีพของชุมชนในตำบลอื่น เข้ามาร่วมทำงานและทำกิจกรรมในการช่วยเหลือกัน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรักและความผูกพัน คุณยสพพันธ์ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่นักพัฒนาชุมชนของอปท.สง่าบ้าน ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้ใช้การนำเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของตนเองคือ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชน โดยพยายามหาแนวทางวิธีการที่จะพัฒนาชุมชน โดยจากการเข้าร่วมโครงการจัดการการเรียนรู้ร่วมกับทีมวิจัย ได้ใช้นโยบายเชิงรุกในการพัฒนาชุมชน โดยเข้าหาหรือและวางแผนร่วมกับชุมชนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การใช้การเจรจา อธิบายให้ทีมผู้บริหารถึงบทบาทความสำคัญของอปท. ที่จะต้องผลักดันการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับชุมชนท้องถิ่น และทำการวางแผนเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น ให้เห็นเป็นรูปธรรมโดยผ่านศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชน ซึ่งสิ่งที่คุณยสพพันธ์ได้กระทำนี้ถือว่าช่วยในการพัฒนาความคิดความสามารถของตน เป็นการคิดนอกกรอบที่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนสามารถทำได้แม้ว่าไม่ได้เป็นนักบริหาร แต่มีความสามารถในการนำให้ชุมชนเชื่อถือ ศรัทธา ยอมรับฟังความคิดเห็นจนสามารถผลักดันให้เกิดการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนได้ สำหรับตัวแทนจาก

ภาคชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม คือ คุณเกษม พานวนทิส ประธานศูนย์การเรียนรู้และส่งเสริมอาชีพบ้านดอกแดง และประธานศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชน เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการนำและการคิดนอกกรอบ โดยบุคคลิกลักษณะและอุปนิสัยส่วนตัวซึ่งเป็นคนกล้าหาญ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ใช้บุคลิกภาพส่วนตนที่มีอยู่ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการนำและโน้มน้าวให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นผู้คิดริเริ่มในการรวมกลุ่มอาชีพของคนในชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็ง คือมีการรวมหุ้น มีการร่วมออมเพื่อให้เกิดการผลิต และการหมุนเวียนของเศรษฐกิจชุมชน วิธีการนำนี้ได้ทำให้คุณเกษม พานวนทิส ได้มีการพัฒนาศักยภาพด้านความคิดของตนเอง โดยเฉพาะการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และการวางแผนงานเพื่อที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงาน นอกจากนี้จากการเข้าร่วมโครงการจัดการการเรียนรู้ คุณเกษม พานวนทิส ได้มีการคิดนอกกรอบคือ การเบี่ยงเบนไปช่วยตำบลอื่นโดยดึงอาชีวะกลุ่มอาชีพของชุมชนในตำบลอื่นเข้าร่วมทำงานและทำกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ เช่น กลุ่มอาชีพทำอาหาร ตัดเย็บเสื้อผ้า ของที่ระลึก ในการช่วยเหลือกัน มีส่วนร่วมด้วยกันในการทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรักและความผูกพัน ความสัมพันธ์ในการสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดความรักและอบอุ่น ไม่ถูกทอดทิ้ง เวลาที่มีคนมาศึกษาดูงานที่ศูนย์ฯ ก็จะนำไปดูงานของกลุ่มอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้านอื่น อีกตัวอย่างหนึ่งของการคิดนอกกรอบ เช่น ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาในชุมชนก็ดัดข้าง คือ แทนที่จะรณรงค์ให้คนหันมาปลูกป่าเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลับใช้โครงการอนุรักษ์ป่าเป็นโครงการนำร่องเพื่อต่อยอดการพัฒนาโครงการอื่นเพราะเห็นว่าการที่จะให้คนปฏิบัติตามที่เราต้องการเขาจะต้องได้รับผลประโยชน์ด้วย จึงได้นำการปลูกป่า ให้เด็กและเยาวชนปลูกเพื่อจะได้อนุรักษ์ป่าและมีรายได้จากการขายไม้

องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ

จากการที่ทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ได้ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สามารถสรุปองค์ความรู้ที่สร้างความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ดังต่อไปนี้

1. องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการเกษตร

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาที่ประสบความสำเร็จในด้านการบริหารจัดการด้านการเกษตร แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) ใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยเทคนิคในการจัดการคือ อาศัยการทำแผนชุมชนเป็นตัวกำหนดทิศทางการทำงาน
- 2) การบริหารจัดการแบบคนเดียว โดยทำการเกษตรแบบครบวงจร ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการทำงาน
- 3) การบริหารจัดการด้านการผลิต คือ ใช้กระบวนการผลิตโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิม หรือการบูรณาการการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิต เช่น การปลูกข้าว โดยใช้การโยนกล้า การใช้ปุ๋ยหมักแทนปุ๋ยเคมี ขณะเดียวกัน สำหรับการบูรณาการการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้ใช้การบูรณาการการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น การเพาะเห็ดนอกฤดูกล โดยใช้ระบบปิดเพื่อควบคุมกระบวนการผลิต อาศัยหักการทางวิทยาศาสตร์และการวิจัยเข้ามาช่วยในการควบคุมอุณหภูมิ อากาศ ความร้อน และความชื้น

2. องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ

- 1) การบริหารจัดการด้านองค์กร คือ การมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ คิดแบบองค์รวม ไม่คิดแบบแยกส่วน ผสมกับการนำเอาหลักของการจัดการด้านคุณภาพเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร คือ จะทำการวางแผนงานทุกครั้ง โดยก่อนวางแผน จะทำการทบทวน ตรวจสอบ การดำเนินงานที่ผ่านมาทุกครั้ง เพื่อหาความสำเร็จ ข้อบกพร่อง วิธีการแก้ไขก่อนที่จะวางแผนการทำงานครั้งต่อไป
- 2) องค์ความรู้ด้านการจัดการด้านการให้บริการ เน้นการผสมผสานการให้บริการที่หลากหลายเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความประทับใจและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว
- 3) องค์ความรู้ด้านการจัดการด้านการตลาด ใช้เทคนิคการเชื่อมโยงความรู้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชน การเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ประกอบการ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของผู้ประกอบการในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. องค์ความรู้ด้านการจัดการ ภูมิปัญญา

ใช้เทคนิคการจัดเก็บองค์ความรู้ในลักษณะของการสืบทอด ถ่ายทอดความรู้ทางภูมิปัญญาให้กับคนในชุมชน เช่น เด็กเยาวชนได้สานต่ออาชีพดั้งเดิม ในลักษณะของการจัดทำ แผนกิจกรรมและโครงการให้คนเข้ามาศึกษาเรียนรู้และเชื่อมโยงกับสถานศึกษาในการบรรจุเป็นหลักสูตรของโรงเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้ทำการศึกษา

5.3 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาการจัดการการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของภาคชนบทและชุมชนเมืองจังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่น่าอภิปรายเกี่ยวกับกระบวนการจัดการการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของภาคชนบทและชุมชนเมืองจังหวัดเชียงใหม่

5.3.1 การเรียนรู้ในการวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง

คือการที่ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง ได้เรียนรู้ร่วมกันกับทีมวิจัย ได้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง ทำให้ได้แนวทางในการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้รู้ตัวตนที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถทราบทิศทางที่จะพัฒนาศักยภาพของตนได้ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของประพนธ์ ผาสุกยัตติ ที่เกี่ยวกับบันไดสี่ขั้นของการเรียนรู้จากขั้นที่ 1 คือ 'ไม่รู้' ก้าวเข้าไปสู่ขั้นตอนที่ 2 คือ 'รับรู้' ว่าตนเองมีศักยภาพความรู้ความสามารถในระดับใดและยังสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของ Kolb (1991) ที่ว่าการที่คนจะเกิดการพัฒนาตนเองได้จะต้องเรียนรู้ในการวิเคราะห์ตนเอง กล้ายอมรับในข้อบกพร่องของตนเองและพร้อมที่จะปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง

5.3.2 การนำเอาความรู้ที่ได้รับไปทดลองใช้และปฏิบัติจริง

โดยการที่ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการจัดการการเรียนรู้ อันได้แก่ การเข้ารับการอบรม การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างชุมชนอื่น ผู้เชี่ยวชาญ ทีมวิจัย โดยนำไปปฏิบัติจนทำให้ประสบความสำเร็จ เกิดการพัฒนาศักยภาพทางด้านความคิด และแสดงออกมาในลักษณะความสามารถในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของ Markwart (2000) ที่กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของคนจะเกิดขึ้นได้หากบุคคลเหล่านั้นได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริง ไม่ได้มีการเรียนรู้เฉพาะในส่วนแนวคิดทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่นำไปทดลองปฏิบัติ โดยอาจอยู่ในรูปของการนำประเด็นปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาเข้าสู่กระบวนการคิด วิเคราะห์ และแก้ไข ปัญหา ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีผลสัมฤทธิ์มากขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพด้านความคิด

5.3.3 การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อต่อยอดการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้ทำการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อต่อยอดการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเข้ารับการฝึกอบรมในการเข้าร่วมโครงการการวิจัย และ Apply ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการต่อยอดการพัฒนาการทำงาน การ

วางแผนการดำเนินงาน หรือการสร้างเครือข่าย และถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของชุมชน ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ได้มีการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ความสามารถความคิดของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Thorndike (1932) ที่ว่ามนุษย์มีการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดจนก่อนตาย และการเรียนรู้ที่จะช่วยในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนก็คือ การที่มนุษย์มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันเป็นประจำและสม่ำเสมอและเป็นไปตามลำดับขั้นของการเรียนรู้ลำดับขั้นที่ 4 คือ การเรียนรู้คือเมื่อทรัพยากรมนุษย์ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่องมาตลอดก็จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์นั้นมีความรู้ความเข้าใจประสบการณ์ความชำนาญเพิ่มมากขึ้นจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่สามารถต่อยอดการพัฒนาได้ต่อไป

5.3.4 องค์ความรู้ที่สร้างความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ประกอบไปด้วย

1) เทคนิคในการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

จากการที่ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ได้ทำการติดต่อสื่อสารในลักษณะหลากหลายรูปแบบ ทั้งการประชุม การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีการพัฒนาทักษะความคิด ปรับเปลี่ยนทัศนคติและสะท้อนออกมาในลักษณะของการกระทำที่มุ่งพัฒนาตนเองและชุมชน มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนสามารถสร้างความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของพัชรี เ็นจรรยา (2554) ที่ว่า การติดต่อสื่อสารเป็นเทคนิคที่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้นักในองค์กรชุมชนเกิดการรับรู้ เรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันขององค์กรชุมชน ตั้งแต่ที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย ไปจนถึงระดับปฏิบัติการ ทำให้สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ร่วมกันได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน วนาวลัย ดาดี (2552) กล่าวว่า องค์กรหรือชุมชนที่ใช้การติดต่อสื่อสารโดยวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ได้สามารถกระตุ้นแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง พัฒนาการทำงาน สามารถสร้างความร่วมมือ ความร่วมใจในการทำงานเพื่อพัฒนาองค์กร และชุมชนเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมลักษณ์ ไชยเสริฐ (2549) ที่ว่า การติดต่อสื่อสารในองค์กร ต้องสร้างการมีส่วนร่วมโดยสร้างให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันภายในองค์กร คือ จะต้องจัด กิจกรรมที่ทำให้มีการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นของกันและกันเป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two Ways Communication) ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การลดอคติที่มีต่อกันและเกิดความเข้าใจที่ดีขึ้นระหว่างผู้ที่เข้าร่วม สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นกลไกที่จะช่วยป้องกันความขัดแย้ง

ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วก็จะเป็กลไก ที่ช่วยบรรเทาความขัดแย้งให้ลดระดับความรุนแรงลงได้ ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนก็เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและรับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุด ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีสำหรับทุก ๆ คน

2) องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำของผู้เ้าและการคิดนอกกรอบ

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาและใช้เทคนิคของภาวะการนำและการคิดนอกกรอบเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาตนเองและขับเคลื่อนการดำเนินงาน จนสร้างความสำเร็จในการพัฒนาตนเองและชุมชน โดยใช้นโยบายเชิงรุกไม่ยึดติดกับกรอบนโยบาย กระบวนการแบบดั้งเดิม การใช้ความคิดสร้างสรรค์มาเป็นตัวประกอบพร้อมกับการนำในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ ชาลวูซย์ อาจินสมาจาร (2541) ที่ว่าการมีภาวะของการนำคือ การที่ทรัพยากรมนุษย์ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่ยึดติดกับกรอบนโยบายแบบแผน กระบวนการ วิธีการปฏิบัติแผนเดิมๆ แต่กล้าคิดกล้าตัดสินใจในการที่จะนำเอาแนวคิดวิธีการแบบใหม่เข้ามาปรับประยุกต์ให้กับการพัฒนาตนเอง การทำงาน และชุมชน

3) องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การที่จะทำให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนดีขึ้นต้องอาศัยการมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ โดยทรัพยากรบุคคลดังกล่าว นอกจากจะต้องมีการเรียนรู้พัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของตนแล้วยังจะต้องสามารถที่จะบริหารจัดการการดำเนินงานของตนและของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ของชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมล้วนแล้วแต่มีการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ทางด้านการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา จนเกิดเป็นการเรียนรู้และกลายเป็นองค์ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการ แยกออกเป็นการจัดการด้านองค์กร การจัดการด้านการผลิต การจัดการด้านการตลาด สอดคล้องกับแนวคิดของ ประยงค์ ไตจินดา (2542) ที่ว่า องค์กรใดจะเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผลเพียงใด ขึ้นกับคนในองค์กรนั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการ ซึ่งมีการปฏิบัติโดยทำการปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นำไปปฏิบัติ จนกลายเป็นความรู้ของบุคคลนั้น